

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи
(назва факультету / навчально-наукового інституту)

Кафедра педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти
(назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

**В.о. декана факультету педагогіки,
психології та соціальної роботи**

Інна ПРОКОП

«28» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА РОБОТИ З БАТЬКАМИ

ДІТЕЙ З ООП

(назва навчальної дисципліни)

обов'язкова

(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-професійна програма «Логопедія»
(назва програми)

Спеціальність 016 Спеціальна освіта
(вказати: код, назва)

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи
(назва факультету/ навчально-наукового інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська
(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія та методика роботи з батьками дітей з ООП» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Логопедія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Розробники: **Кучумова Наталія Іванівна**
доцент кафедри педагогіки та соціальної роботи,
кандидат педагогічних наук, доцент

Викладачі: **Кучумова Наталія Іванівна**
доцент кафедри педагогіки та соціальної роботи,
кандидат педагогічних наук, доцент

Погоджено з гарантом ОП

(підпис)

Інна ПЕРЕПЕЛЮК
(ім'я та прізвище)

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти
Протокол № 1 від «26» серпня 2025 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Марія ОЛІЙНИК
(ім'я та прізвище)

Схвалено методичною радою факультету педагогіки, психології та соціальної роботи
Протокол № 1 від « 27 » серпня 2025 року

Голова методичної ради

(підпис)

Тетяна КОЛТУНОВИЧ
(ім'я та прізвище)

Навчальна дисципліна «**Теорія та методика роботи з батьками дітей з ООП**» є обов'язковою освітньою компонентою освітньо-професійної програми «Логопедія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, яка вивчається на 2 курсі у IV семестрі, спрямована на теоретичну та практичну підготовку здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, оволодіння ними сукупністю теоретичних знань та практичних умінь щодо роботи із сім'ями, які виховують дитину з порушенням психофізичного розвитку.

У процесі вивчення дисципліни студенти знайомляться із основними підходами до класифікації дітей з ООП, особливостями їх психічного та фізіологічного розвитку; визначальними проблемами та потребами сімей, які виховують дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностичними методиками, а також різними видами психолого-педагогічної підтримки в умовах освітньої установи та соціальної роботи. Теоретичні та практичні навички, отримані здобувачами освіти у процесі вивчення дисципліни, можуть бути використані ними у професійній діяльності

Робочою програмою освітньої компоненти «Теорія та методика роботи з батьками дітей з ООП» (ОК19) передбачені мета та завдання вивчення навчальної дисципліни, окреслено компетентності, програмні результати, яких має набути здобувач ОПП «Логопедія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, критерії оцінювання навчальних досягнень студента та інші основні її структурні елементи (складові).

Мета навчальної дисципліни: сформувати знання та вміння студентів використовувати у майбутній професійній діяльності основні методики психолого-педагогічної та соціально-педагогічної роботи з сім'ями, які виховують дітей з особливостями психофізичного розвитку.

Основні завдання навчальної дисципліни «Теорія та методика роботи з батьками дітей з ООП»:

Навчати

- ✓ орієнтуванню у нормативно-правовому забезпеченні сімей, що виховують дитину з особливостями психофізичного розвитку;
- ✓ основних методик психолого-педагогічної та соціально-педагогічної роботи із сім'ями визначеної категорії;
- ✓ цілісному баченню специфіки здійснення психолого-педагогічної діяльності та соціально-педагогічної роботи стосовно сімей, які виховують дітей з ООП;
- ✓ розумінню ролі психолого-педагогічних працівників в налагодженні успішної взаємодії з батьками дітей з особливими освітніми потребами;

Формувати

✓ вміння працювати з нормативно-правовими документами, щодо навчання дітей з ООП та щодо прав та обов'язків батьків з ООП.

✓ уміння вивчати закономірності психолого-педагогічного розвитку дітей з ООП;

✓ уміння бачити специфіку сімейних взаємин та з знаходити помилки у діях батьків, допомагати вирішувати проблеми, з якими зустрічається родина;

✓ вміння застосовувати психолого-педагогічні методики у роботі із сім'ями дітей з ООП,

✓ уміння аналізувати, самостійно здійснювати пошук необхідної інформації, працювати в команді, дотримуватись етичних норм.

✓ необхідну мотивацію для самостійного пошуку змін, оновлень та доповнень до нормативно-правових документів щодо роботи з батьками їхніх прав та обов'язків

✓ навички, необхідні для роботи у команді супроводу дитини з особливими потребами.

✓

Переквізити. Засвоєння навчальної дисципліни «Теорія та методика роботи з батьками дітей з ООП» передбачає опору на знання, уміння та навички з таких дисциплін «Вступ до спеціальності «Спеціальна освіта»», «Психологія загальна», «Педагогіка загальна», «Основи інклюзивної педагогіки», «Спеціальна педагогіка» та ін.

Компетентності та програмні результати навчання згідно ОПП

У процесі вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має набути таких компетентностей та програмних результатів:

Інтегральна компетентність (ІК).

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (КЗ)

ЗК-8. Здатність працювати в команді

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК-11. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності

Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності (СК)

СК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.

СК-10. Здатність до системного психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами.

СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

СК-14. Здатність до роботи із спільнотою – на місцевому, регіональному, національному, європейському і більш широкому глобальному рівнях з метою формування толерантного, гуманного ставлення до осіб з особливими освітніми потребами, розвитку здатності до рефлексії, включаючи спроможність обдумувати як власні, так й інші системи цінностей.

Програмні результати навчання (РН)

РН-01 Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

РН-05 Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

РН-12 Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.

РН-14 Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.

Здобувач освіти повинен:

знати:

- сутність та закономірності порушеного розвитку дітей різних нозологій;
- методики психолого-педагогічної та соціальної роботи з сім'ями, які виховують дітей з особливостями психофізичного розвитку;
- нормативно-правове забезпечення соціальної підтримки з сімей, у яких виховуються діти з особливостями психофізичного розвитку;
- особливості сімейних взаємин та помилки у діях батьків, проблеми, з якими зустрічається родина;
- етичні норми психолого-педагогічної роботи із сім'ями;

- розуміти роль психолого-педагогічних працівників в успішній інтеграції батьків щодо проблеми інвалідності дітей.

уміти:

- виявляти особливості взаємин між батьками та дітьми з ООП, визначати та усувати проблеми, типові помилки у діях батьків щодо дітей;

- застосовувати ефективні психолого-педагогічні методики роботи із батьками дітей з ООП.

- аналізувати, самостійно здійснювати пошук необхідної інформації, працювати в команді, дотримуватись етичних норм.

- інтегрувати у майбутній професійній діяльності теоретичні знання про теорію та методику роботи з батьками дітей з ООП.

володіти:

- методиками психолого-педагогічної та соціально-педагогічної роботи з сім'ями, які виховують дітей з особливостями психофізичного розвитку;

- психолого-педагогічними методиками роботи із батьками дітей з ООП

- способами взаємодіяти з батьками учнів та озброювати їх необхідними знаннями, що стосуються нормативної бази спеціальної та інклюзивної освіти.

Опис змісту програми навчальної дисципліни

Загальна інформація про викладання навчальної дисципліни

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредит	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	II	IV	4	120	30	-	16	-	74	-	залік
Заочна	II	IV	4	120	12				108	-	залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	ус	у тому числі					ус	у тому числі				
		лекц.	прак.	лаб.	інд.	с.р.		лекц.	прак.	лаб.	інд.	с.р.
БО						БО						
ГО						ГО						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Змістовий модуль 1.											
Сім'я дитини з особливими освітніми потребами: особливості, проблеми та нормативно-правове забезпечення											
Тема 1 Діти з ООП: підходи до класифікації, специфіка психофізичного розвитку та соціалізації на різних вікових етапах.	14	4	2	-	-	8	14	1			13
Тема 2 Сім'я дитини з ООП: проблеми, умови соціалізації, особливості соціально-психологічної дезадаптованості.	14	4	2	-	-	8	14	1			13
Тема 3 Нормативно-правовий захист сім'ї, яка виховує дитину з особливостями психофізичного розвитку.	14	4	2	-	-	8	14	2			12
Разом за ЗМ1	42	12	6			24	42	4			38
Змістовий модуль 2											
Теоретичні та методичні підходи до роботи із сім'ями, які виховують дитину з ООП											
Тема 4. Сімейно-орієнтований підхід в соціально-педагогічній роботі: сутність, концепція оцінки потреб, ведення випадку, патронат	14	2	2			10	14	1			13
Тема 5. Програма психологічного вивчення сімей. Завдання, напрями та методи діагностичної роботи	28	8	4			16	28	4			24
Тема 6. Напрями, зміст та методики психолого-педагогічної роботи із сім'ями, які виховують дитину з ООП	12	2	2			8	12	1			11
Тема 7.	12	3				9	12	1			11

Просвітницький напрям роботи з батьками дітей із ООП в українській та зарубіжній практиці.												
Тема 8. Етичні аспекти спілкування з батьками / опікунами дитини з ООП.	12	3	2			7	12	1				11
Разом за ЗМ 2	78	18	10			50	78	8				70
Усього годин	120	30	16			74	120	12				108

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми з основними питаннями - план
1	<p>Тема 1 Діти з ООП: підходи до класифікації, специфіка психофізичного розвитку та соціалізації на різних вікових етапах.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність поняття «Діти з особливими освітніми потребами» 2. Підходи до класифікації дітей з ООП 3. Специфіка психофізичного розвитку дітей на різних вікових етапах 4. Особливості соціалізації дітей з ООП на різних вікових етапах
2	<p>Тема 2 Сім'я дитини з ОП: проблеми, умови соціалізації, особливості соціально-психологічної дезадаптованості.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблеми сімей з дітьми з ООП 2. Умови соціалізації дітей з ООП у сім'ї 3. Особливості соціально-психологічної дезадаптованості дітей з ООП
3	<p>Тема 3 Нормативно-правовий захист сім'ї, яка виховує дитину з особливостями психофізичного розвитку.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародні нормативно-правові документи про права дітей з ООП 2. Законодавство України про права дітей з ООП 3. Українські нормативно-правові документи про права сімей з дітьми з інвалідністю
4	<p>Тема 4. Сімейно-орієнтований підхід в соціально-педагогічній роботі: сутність, концепція оцінки потреб, ведення випадку, патронат</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціально-педагогічна робота з сім'ями, як один з напрямів соціальної роботи 2. Сутність сімейно-орієнтованого підходу в соціальній роботі 3. Концепція оцінки потреб у соціальній роботі 4. Ведення випадку як технологія роботи з сім'єю 5. Патронат як нова форма сімейної опіки дітей

5	<p>Тема 5. Програма психологічного вивчення сімей. Завдання, напрями та методи діагностичної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Програма психологічного вивчення сімей 2. Діагностична робота з сім'єю 3. Завдання та напрями діагностичної роботи з сім'єю 4. Методи діагностичної роботи з сім'єю
6	<p>Тема 6. Напрями, зміст та методики психолого-педагогічної роботи із сім'ями, які виховують дитину з ООП</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про психолого-педагогічну роботу з сім'ями 2. Напрями психолого-педагогічної роботи з сім'ями з дітьми з ООП 3. Зміст соціально-педагогічної роботи з сім'ями, які виховують дитину з ООП 4. Методики психолого-педагогічної роботи із сім'ями, які виховують дітей з ООП
7	<p>Тема 7. Просвітницький напрям роботи з батьками дітей із ООП в українській та зарубіжній практиці.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність просвітницького напрямку в роботі з батьками дітей з ООП 2. Особливості просвітницького напрямку роботи з батьками дітей з ООП в зарубіжній практиці 3. Значення просвітницького напрямку роботи з батьками дітей з ООП в українській практиці
8	<p>Тема 8. Етичні аспекти спілкування з батьками / опікунами дитини з ООП</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні етичні принципи спілкування 2. Етика спілкування - важлива складова налагодження взаємодії з батьками та опікунами дітей з ООП 3. Етичні норми спілкування з членами сімей дітей з ООП 4. Особливості спілкування з опікунами дітей з ООП 5. Практичні поради, щодо налагодження спілкування з батьками та опікунами дітей з ООП

Тематика семінарських занять з переліком питань

№	Назва теми з основними питаннями - план
1	<p>Тема 1 Діти з ООП: підходи до класифікації, специфіка психофізичного розвитку та соціалізації на різних вікових етапах.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація порушень у психофізичному розвитку 2. Закономірності та специфіка психофізичного розвитку дітей з ООП 3. Соціалізація в ранньому та дошкільному віці (0-6 років) 4. Соціалізація у молодшому шкільному та підлітковому віці .
2	<p>Тема 2 Сім'я дитини з ОП: проблеми, умови соціалізації, особливості соціально-психологічної дезадаптованості.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблеми сімей з дітьми з особливостями психофізичного розвитку 2. Етапи та моделі переживання кризи в сім'ї 3. Соціально-психологічна дезадаптація членів сім'ї 4. Вплив сімейного середовища на соціалізацію дитини 5. Умови та ресурси успішної соціалізації дитини в сім'ї
3	<p>Тема 3 Нормативно-правовий захист сім'ї, яка виховує дитину з особливостями психофізичного розвитку.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародні правові документи щодо захисту прав сім'ї, що виховує дитину з ООП 2. Конституційні та базові законодавчі гарантії в Україні 3. Порядок отримання статусу та соціальних послуг 4. Права дитини з ООП в освітньому процесі 5. Механізми захисту прав дитини і сім'ї та роль фахівців у цьому процесі
4	<p>Тема 4. Сімейно-орієнтований підхід в соціально-педагогічній роботі: сутність, концепція оцінки потреб, ведення випадку, патронат</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичні основи та принципи сімейно-орієнтованого підходу в соціально-педагогічній роботі 2. Концепція оцінки потреб сім'ї 3. Технологія ведення випадку (case management) 4. Патронат як форма супроводу
5	<p>Тема 5. Програма психолого-педагогічного вивчення сімей. Завдання, напрями та методи діагностичної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мета та завдання психолого-педагогічного вивчення сім'ї дитини з ООП 2. Ключові аспекти (напрями) вивчення сім'ї 3. Методи діагностики сімейної системи 4. Методи діагностики дитини та її місця у сім'ї
6	<p>Тема 6. Напрями, зміст та методики психолого-педагогічної роботи із сім'ями, які виховують дитину з ООП</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Психолого-педагогічна просвіта батьків 2. Основні форми та методи просвітницької роботи з батьками дітей з ООП 3. Навчання батьків корекційно-розвиваючих технологій 4. Робота з братами і сестрами дитини з ООП 5. Організація груп взаємодопомоги та соціально-психологічної підтримки батьків дітей з ООП
7	<p>Тема 8. Етичні аспекти спілкування з батьками / опікунами дитини з ООП</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Принципи етичної комунікації 2. Етичні аспекти інформування та повідомлення важких новин 3. Етичні дилеми в професійній діяльності 4. Професійні межі та захист від емоційного вигорання 5. Культурна та мовна чутливість

Завдання для самостійної роботи студента

№	Назва теми, зміст завдань для самостійної роботи	
	Змістовий модуль 1. Сім'я дитини з особливими освітніми потребами: особливості, проблеми та нормативно-правове забезпечення	24
1	<p>Тема 1. Діти з ООП: підходи до класифікації, специфіка психофізичного розвитку та соціалізації на різних вікових етапах.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготувати таблицю «Закономірності та діагностика психомоторного розвитку дитини з ООП» за визначеною структурою. 2. Скласти структурно-логічну схему «Причини виникнення порушень розвитку у дітей». 3. Підготуватися до конференції «Забезпечення доступності для здобуття якісної освіти дітьми з особливими потребами». 4. Підібрати діагностичні методики для вивчення особливостей та можливостей дітей з особливими потребами (нозологія – на вибір студента). 5. Підготувати інформаційну довідку про типи темпераментів та підібрати до них відеосюжети. 	8
2	<p>Тема 2. Сім'я дитини з ОП: проблеми, умови соціалізації, особливості соціально-психологічної дезадаптованості.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготувати «Пам'ятку спеціального педагога про типи проблем у сім'ях, які виховують дитину із інвалідністю / порушенням психофізичного розвитку». 	8

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Виписати інформацію про ГО, які здійснюють роботу із сім'ями, які виховують дитину із інвалідністю. 3. Підготувати структурно-логічну схему «Взаємозв'язок проблем сім'ї та умов соціалізації дитини з ООП». 4. Опишіть коло труднощів, з якими може зустрітися педагог, який працює із сім'ями, які виховують дитину із інвалідністю. 	
3	<p>Тема 3. Нормативно-правовий захист сім'ї, яка виховує дитину з особливостями психофізичного розвитку.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготувати перелік нормативних документів, що декларують захист прав родин із дітьми з ООП. 2. Дослідити права батьків (дітей з ООП), описані в нормативних документах. 3. Сконструювати схему дій батьків із отримання соціального пакету державної підтримки сімей, які виховують дітей з порушеннями психофізичного розвитку. 	8
Змістовий модуль 2. Теоретичні та методичні підходи до роботи із сім'ями, які виховують дитину з ООП		50
4	<p>Тема 4. Сімейно-орієнтований підхід в соціально-педагогічній роботі: сутність, концепція оцінки потреб, ведення випадку, патронат.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготувати повідомлення про використання арт-терапевтичних практик у роботі із батьками дітей із інвалідністю. 2. Заповнити таблицю «Реабілітаційні можливості сімейно-орієнтованого підходу у роботі із дітьми з особливими потребами». 3. Описати засоби, які використовуються у сімейно-орієнтованому підході соціальної роботи із сім'ями дітей з особливими потребами. 4. Скласти корекційно-відновлювальну програму роботи з батьками дітей з особливими потребами. 	10
5	<p>Тема 5. Програма психологічного вивчення сімей. Завдання, напрями та методи діагностичної роботи.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготувати перелік методик, які використовують для психологічного вивчення сімей та дітей з ООП. 2. Скласти план діагностичної роботи педагога, спрямованої на підтримку батьків дітей з ООП. 3. Запропонувати просвітні заходи для батьків, які виховують дітей з ООП. <p>Підготувати структурно-логічну схему «Діагностична робота педагога освітньої установи, який працює із дітьми з ООП».</p>	16

6	<p>Тема 6. Напрями, зміст та методики психолого-педагогічної роботи із сім'ями, які виховують дитину з ООП.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювавши матеріал пропонованої літератури, підготуватися до термінологічного диктанту. 2. Доведіть актуальність та доцільність використання однієї із методик педагогічної допомоги (чи психолого-педагогічного супроводу) дитини з конкретною нозологією. 3. Розкрийте значення, переваги, спрямованість однієї із методик роботи із батьками, які виховують дітей з інвалідністю. 4. Скласти структурно-логічну схему психолого-педагогічного супроводу батьків дітей з особливими потребами. Заповнити таблицю «Методики роботи із батьками, які виховують дітей з інвалідністю». 	8
7	<p>Тема 7. Просвітницький напрям роботи з батьками дітей із ООП в українській та зарубіжній практиці.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізуйте роль соціальних служб у просвітницькій роботі з батьками дітей з ООП. 2. Обґрунтуйте доцільність використання просвітницького напрямку у роботі з батьками дітей з ООП. 3. Описати дії педагога при організації просвітницького напрямку роботи із сім'ями, які виховують дітей з особливостями психофізичного розвитку.. 	9
	<p>Тема 8. Етичні аспекти спілкування з батьками / опікунами дитини з ООП.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Скласти професіограму спеціального педагога, який працює із сім'ями, які виховують дитину із інвалідністю. Обґрунтуйте свою думку. 2. Виписати терміни, які не використовуються з етичних міркувань в сучасних нормативних документах та повсякденному спілкуванні. 	7

Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

У процесі викладання навчальної дисципліни використовуються традиційні та інтерактивні методи навчання, новітні технології, спрямовані на досягнення освітньої мети й прогнозованих програмних результатів:

1) традиційні дидактичні методи та прийоми:

– словесні: лекція, розповідь, бесіда, дискусія, дебати, повідомлення, опитування;

– наочні: показ, метод ілюстрацій, метод демонстрацій (використання ілюстрованих посібників, таблиць, замальовок на дошці тощо, задіяння комп'ютерної та мультимедійної техніки, демонстрація

навчальних фільмів, інформаційних відеороликів, мультимедійних презентацій тощо);

– практичні: вправи, практичні роботи тощо.

2) інноваційні методи навчання: проблемне навчання, контекстне навчання (як інтеграція навчальної, наукової та практичної діяльності), особистісно-орієнтоване навчання, навчання у співпраці, ситуаційне навчання, дистанційне навчання (згідно розпоряджень щодо організації освітнього процесу), перевернутий клас (flipped classroom), метод проєктів;

3) інтерактивні методи навчання: корпоративне навчання (навчання в парах, робота в малих групах), колективно-групове навчання («велике коло», мікрофон, незакінчені речення, мозковий штурм, навчаючи – вчуся); стимулювання творчої активності студентів (цікаві аналогії; вирішення ситуативних задач (Case study)); елементи навчального тренінгу.

Політика щодо дедлайнів і перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. За наявності поважних причин перескладання модулів відбувається із дозволу деканату.

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, які виконуються на практичних заняттях, та результатів самостійної роботи студентів) здійснюється за 12-бальною шкалою.

Всі види роботи оцінюються відповідною кількістю балів, залежно від рівня складності завдання:

I рівень – елементарний, упізнавальний – 1-3 бали (тестове завдання, схема, термінологічний диктант, усне бліц-опитування);

II рівень – репродуктивний, відтворювальний – 4-6 балів (усна чи письмова відповідь репродуктивного характеру, письмовий конспект);

III рівень – проблемно-пошуковий, дослідницький – 7-9 балів (обговорення проблемних питань, робота в мікрогрупах, індивідуальні повідомлення, порівняльні таблиці, аналітичні есе);

IV рівень – творчий – 10-12 балів (реферат, практична робота, творча робота).

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог: своєчасність виконання навчальних завдань; повний обсяг їх виконання; якість виконання навчальних завдань; самостійність

виконання; творчий підхід у виконанні завдань; ініціативність у навчальній діяльності.

Критерії оцінювання усних відповідей

10–12 балів, «відмінно» – студент під час виступу повністю, ґрунтовно, логічно послідовно, з наведенням прикладів розкрив питання; вільно володів опрацьованим матеріалом, доповідав, не користуючись допоміжними засобами (конспект, підручник, методичні вказівки тощо); обґрунтував висновки та відповів на всі запитання; доповідь підготовлена з використанням багатьох джерел та інтернет-ресурсів; під час фронтального опитування дав правильні відповіді на питання, без помилок виконав практичні завдання, активно працював протягом усього заняття, дав правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача.

7–9 балів, «добре» – студент повно та правильно висвітлив головні аспекти поставленого питання, відповідно до обраної теми, користуючись написаним текстом; зробив правильний висновок; допустив незначні помилки, відповідаючи на запитання; доповідь підготовлена з використанням багатьох джерел літератури та інтернет-ресурсів; під час фронтального опитування переважна більшість відповідей на питання були правильними, допустив незначні помилки у виконаних практичних завданнях.

4–6 балів, «задовільно» – студент неповно висвітлив головні аспекти поставленого питання, користуючись написаним текстом; зробив неправильні висновки; допустив грубі помилки, відповідаючи на запитання; доповідь підготовлена з використанням невеликої кількості джерел літератури; під час фронтального опитування не зміг відповісти на більшу половину з поставлених запитань, допустив значні помилки у виконаних практичних завданнях.

1–3 бали, «незадовільно» – студент не розкрив питання, проявив поверховість суджень, не зміг відповісти на поставлені запитання; доповідь підготовлена з використанням лише одного джерела літератури; під час фронтального опитування частково зміг відповісти/не відповів на питання, допустив грубі помилки у виконаних практичних завданнях.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Бал	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
11-12	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент системно володіє матеріалом і може презентувати його перед аудиторією, у тому числі і за допомогою ІКТ, має власну думку щодо викладеного

Бал	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
	матеріалу, здатен її аргументувати, робить висновки до виконання завдання підходить творчо.
9-10	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент володіє матеріалом і може презентувати його перед аудиторією.
7-8	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент може доповісти основні положення проведеної роботи без глибокого аналізу, узагальнення матеріалу та підведення підсумків.
5-6	Завдання виконано вчасно, його зміст поверхнево або фрагментарно розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент не проводить аналізу джерел, з яких було отримано інформацію, не здатен узагальнити та систематизувати матеріал, зазнає труднощів під час презентації проведеного дослідження перед аудиторією.
3-4	Завдання виконано вчасно, його зміст є дублюванням відомих джерел інформації. Відсутня будь-яка аналітична обробка представленої інформації. Студент на репродуктивному рівні з помилками відтворює матеріал, не може презентувати його перед аудиторією.
0-2	Завдання відзначається фрагментарністю виконання під керівництвом викладача. Необхідні практичні уміння роботи не сформовані, більшість передбачених навчальною програмою навчальних завдань не виконано.

Під час оцінювання завдань для самостійної роботи студентів враховуються наступні показники:

1. Самостійність, креативність (аналітичний підхід, генерація ідей, новизна постановки проблеми), аргументованість;
2. Доступність, репрезентативність та верифікованість отриманих даних і результатів;
3. Використання першоджерел, системність, достовірність викладеного матеріалу, стилістика (загальна грамотність, легкість сприйняття текстів та матеріалу).
4. Логічність викладу, посилання на використану літературу і джерела.

Зарахування результатів неформальної освіти у процесі вивчення навчальної дисципліни «Теорія та методика роботи з батьками дітей з ООП»

Здобувач вищої освіти має право на участь у неформальній/інформальній освіті.

У межах поточного контролю до рейтингу студента можуть зараховуватися додаткові бали за умови наявності у нього сертифікату про результати неформальної/інформальної освіти з проблеми, що відповідає тематиці курсу («Порядок визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або

інформальної освіти»)

(<https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf>).

Згідно рішення кафедри (Протокол №1 від 26.08.2025р., https://docs.google.com/document/d/1vqkYaZZ8VCfwmoJzbKOOZFmGNJigAWh0QXCKNnc_8Ao/edit?usp=sharing) викладач враховує додаткові бали, отримані через неформальну освіту, до загальної суми балів, набраної з освітньої компоненти, за умови, що результати з проблеми відповідають тематиці курсу та отримані на освітніх платформах «Prometheus», «EdEra», «Всеосвіта», ГО «Українська асоціація педагогів і психологів початкової, дошкільної та позашкільної освіти» та ін.

Критерії оцінювання неформальної/інформальної освіти студентів

Кількість балів, що зараховується студенту, залежить від обсягу здобутих кредитів та отриманих результатів навчання, однак становить не більше 20% (20 балів) від загальної кількості балів за курс (100 балів за системою ЄКТС).

Наприклад, студент пройшов курс обсягом 3 год (0.1 кредит) «Участь батьків у організації інклюзивного навчання» на освітній платформі «EdEra»

(<https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EdEra-SmartOsvita+Par+1/about>) та отримав відповідний сертифікат, за що може отримати 3 бали з теми 15. «Взаємодія педагогічного колективу закладу освіти з батьками учнів з ООП» (модуль 2). Якщо студент пройшов двогодинний курс та має підтвердження у вигляді сертифікату він, відповідно, може отримати 2 бали, шестигодинний – 6 балів тощо з 60 можливих за виконання поточних завдань.

За результативну наукову роботу (написання наукової роботи, тез доповідей, участь у науково-практичних конференціях, участь у роботі гуртка тощо) за профілем цієї дисципліни, за рішенням кафедри відповідно до критеріїв, встановлених програмою навчальної дисципліни, студент може отримати до 12 додаткових (заохочувальних) балів у межах максимальної загальної суми балів – 100.

Форми поточного та підсумкового контролю

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є різні види індивідуальних та групових завдань, контрольні питання, тестові завдання. Зокрема контрольні роботи; тестові завдання; проекти (індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.); аналітичні звіти; реферати; есе; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; студентські презентації та виступи на наукових заходах; контрольні роботи.

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тези, тестування, есе, реферат, творча робота, лабораторна, проектна робота) відповідь студента.

Формою підсумкового контролю є з залік

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни на підсумковому контролі

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали). Це робить окремо кожен викладач з огляду на особливості групи та кількість годин.

Оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів поточного, модульного та підсумкового контролю знань. Об'єктом оцінювання знань студентів є програмний матеріал дисципліни, засвоєння якого перевіряється під час даних контролів.

Поточний контроль здійснюється під час проведення, семінарських занять, перевірки самостійної роботи студентів та під час написання модульних контрольних робіт. Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння лекційного матеріалу, набуття практичних навичок для вирішення поставлених завдань, уміння самостійно опрацювати теоретичний матеріал, висловлювати власні думки та їх обґрунтовувати, проводити презентацію опрацьованого матеріалу (письмово чи усно). Завданням підсумкового контролю (іспиту) є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, здатності логічно та послідовно розв'язувати тестові завдання, комплексно використовувати отримані знання.

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою. Результати роботи студентів, впродовж навчального семестру, оцінюються в ході поточного контролю в діапазоні від 1 до 60 балів, а результати підсумкового контролю (заліку) оцінюються від 1 до 40 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти під час вивчення навчальної дисципліни

Студент накопичує бали за такі види робіт:

- 1) поточну роботу на практичних заняттях,
- 2) виконання самостійної роботи,

3) рубіжну контрольну роботу.

Відповіді студентів та якість виконаних ними робіт оцінюється за 12-бальною шкалою, за накопичувальною системою. Тому суму балів отриманих за 12 бальною шкалою нам треба перевести у 100 бальну. Для цього всі «робочі» бали підсумовуються, у результаті чого виводиться загальна (сума яка за 12 бальної системи оцінювання може перевищувати 60 балів відведених на поточний контроль), тому вона за допомогою коефіцієнту перерахунку переводиться у %, що дає змогу оцінити студента, дізнавшись скільки відсотків він отримав з 60 можливих балів.

Максимум поточного оцінювання 60 балів - 60%.

На підсумковий контроль відводиться 40 балів - 40%.

З метою визначення коефіцієнту, необхідно максимальну суму балів за всі поточні види роботи за 12 бальною системою (що буде становити 60 % від загальної оцінки за 100 бальною), поділивши її на 60 взнаємо коефіцієнт, за допомогою якого реально отримані студентом «робочі» бали переведемо у контрольні від 0 до 60 можливих.

$K(\text{коефіцієнт}) = \text{Максимально можлива кількість балів} / 60 \text{ максимум можливих для зарахування, тоді за поточну роботу студенту зараховується сума балів, яка визначається за формулою: } \text{Всі отримані «робочі» бали (за 12 бальною)} / K(\text{коефіцієнт}) = \text{Сума поточних (за 100 бальною)}$

Отже Сума поточні бали = Всі зароблені / Коефіцієнт

*Для прикладу якщо студентові було запропоновано ряд поточних видів роботи загальною сумою на 120 балів, (що буде становити 60 % від загальної оцінки, то в такому разі коефіцієнт перерахунку становить 2. $(120:2=60)$. В цьому випадку набравши, наприклад, 80 балів з 120 можливих «робочих» студент отримає $80:2=40$ балів (тобто 40% зі 100 можливих балів за курс)

Якщо загальна кількість балів вийде, для прикладу, 240 то коефіцієнт буде 4 і т. д. Загальна кількість балів а отже і коефіцієнт може варіюватися залежно від групи. Загальна кількість балів може видозмінюватися залежно від групи та обсягу

Підсумковий контроль Передбачає проведення заліку, що здійснюється в письмово-усній формі: 1) на платформі MOODLE студенти виконують 20 позицій тестових завдань (20 балів); 2) усно відбувається співбесіда викладача й студента за двома теоретичним (10 балів за кожне). Загальна кількість балів за залік – 40.

Нижче наведена шкала оцінювання теоретичних питань. Кожне з теоретичних питань оцінюється так:

1) питання розкрито повністю без помилок або з незначними помилками 8-10 балів;

2) питання розкрито повністю з помилками, які не впливають на кінцевий результат 5-7 балів;

- 3) питання розкрито повністю з суттєвими помилками, але витримано алгоритм викладання матеріалу 3-4 балів;
- 4) питання розкрито не повністю з суттєвими помилками 1-2 бали;
- 5) питання не розкрито 0 балів;

Підсумкова оцінка за екзамен відповідає загальній сумі балів, отриманих під час поточного контролю (максимально 60 балів) та під час іспиту (максимально 40 балів).

Критерієм підсумкового оцінювання є досягнення студентом мінімальних порогових рівнів оцінок (балів) за кожним передбаченим результатом навчання.

Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформується в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали).

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання

A – «зараховано» – якщо студент набрав 90–100 балів, глибоко і всебічно знає зміст курсу, рекомендовану літературу, наукові першоджерела, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, пов'язує програмовий матеріал із профілем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.

B, C – «зараховано» – коли студент набрав 70–89 балів, твердо знає курс і рекомендовану літературу. Добре засвоїв практичні навички, аргументовано викладає матеріал, висловлює свої міркування про ті чи інші психологічні феномени, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу.

D, E – «зараховано» – якщо студент набрав 50–69 балів, в основному знає курс, рекомендовану літературу, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено почувається, виконуючи практичні завдання, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутнім фахом.

FX – «не зараховано» з можливістю перескладання – коли студент набрав 35–49 балів, не опанував зміст курсу, вкрай слабо знає загальну літературу курсу, не знає наукових фактів, визначень, правил та законів. Часто пропускав лекції та практичні заняття.

F – «не зараховано» з обов'язковим повним курсом – якщо студент набрав 1–34 бали, не опанував зміст курсу, не знає загальної літератури курсу, не знає наукових фактів, визначень, правил та законів. Відсутнє загально гуманітарне та наукове мислення, практичними навичками не володіє. Часто пропускав лекції та практичні заняття.

Розподіл балів, які отримують студенти

(залік)

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)						Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів	
Змістовий модуль № 1			Змістовий модуль № 2					
T1	T3	T4	T8	T10	T12	T14	40 б.	100 б.
7	9	9	9	9	9	9		
25			35					
60								

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів

Питання для самоконтролю та контролю навчальних досягнень студента з навчальної дисципліни «Теорія та методика роботи з батьками дітей з ООП»:

1. Розкрийте сутність поняття "діти з особливими освітніми потребами (ООП)", акцентуючи увагу на відмінності від понять "дитина-інвалід" або "дитина з порушеннями розвитку".
2. Охарактеризуйте педагогічний підхід до класифікації дітей з особливими освітніми потребами (ООП).
3. Поясніть, чому поняття "особливі освітні потреби" (ООП) вважається більш гуманістичним та коректним, ніж термін "дитя-інвалід"?
4. Розкрийте основні проблеми, з якими стикається сім'я після народження або виявлення у дитини особливих потреб, класифікувавши їх за психологічними, соціальними та економічними аспектами.
5. Охарактеризуйте специфіку психофізичного розвитку дитини з ООП у дошкільному віці (3-6 років).
6. Поясніть зв'язок між типом порушення у дитини з ООП (наприклад, аутизм, ДЦП) та специфічними труднощами у її соціалізації на різних вікових етапах.
7. Розкрийте зміст міжнародних нормативно-правових документів (Конвенція про права дитини, Конвенція про права осіб з інвалідністю), що становлять основу для захисту прав дитини з ООП та її сім'ї.
8. Охарактеризуйте основні психологічні проблеми сімей, які виховують дітей з ООП (емоційний стрес, соціальна ізоляція тощо).

9. Поясніть, чому сім'я дитини з ООП часто опиняється в стані соціальної ізоляції, незважаючи на бажання батьків підтримувати контакти.

10. Розкрийте етапи та ключові методи діагностичної роботи психолога з сім'єю дитини з ООП (наприклад, бесіда, спостереження, генограма).

11. Охарактеризуйте роль сім'ї як основного агента соціалізації дитини з ООП на ранньому віковому етапі.

12. Поясніть важливість принципу "найкращих інтересів дитини" (Конвенція про права дитини) при вирішенні конфлікту між бажанням батьків та рекомендаціями фахівців.

13. Розкрийте поняття "сімейно-орієнтований підхід" у соціальній роботі, назвавши його основні принципи та відмінності від традиційного патерналістського підходу.

14. Охарактеризуйте Закон України "Про освіту" як основний нормативно-правовий акт, що регулює права дитини з ООП на інклюзивне навчання.

15. Поясніть, навіщо в програмі психологічного вивчення сім'ї поряд з виявленням проблем обов'язково проводиться оцінка її ресурсів та сильних сторін.

16. Розкрийте зміст та завдання інформаційно-просвітницького напрямку роботи з батьками дитини з ООП.

17. Охарактеризуйте мету та основні етапи програми психологічного вивчення сім'ї.

18. Поясніть практичну різницю між "індивідуальною консультацією" та "сімейною терапією" в роботі з батьками дитини з ООП.

19. Розкрийте суть технології "ведення випадку" (кейс-менеджменту) та її роль у координації комплексної допомоги сім'ї.

20. Охарактеризуйте та порівняйте основні методи діагностичної роботи з сім'єю: бесіду, спостереження та проєктивні методики.

21. Поясніть, як технологія "ведення випадку" допомагає подолати фрагментарність допомоги, коли сім'я звертається до різних служб.

22. Розкрийте особливості соціально-психологічної дезадаптації, яка може формуватися у дитини з ООП, та фактори сімейного середовища, що до неї призводять.

23. Охарактеризуйте напрям психологічної підтримки в рамках психолого-педагогічної роботи з сім'єю дитини з ООП.

24. Поясніть практичний зміст принципу "розумного пристосування" у шкільному класі для дитини з порушенням опорно-рухового апарату або зору.

25. Розкрийте поняття "патронат" як форми тимчасового сімейного влаштування, порівнявши його з опікою та усиновленням.

26. Охарактеризуйте технологію "ведення випадку" (кейс-менеджмент) з точки зору її цілей та основних переваг.

27. Поясніть, чому патронат вважається більш перехідною формою до повноцінного сімейного влаштування, ніж прийомна сім'я або дитячий будинок сімейного типу.

28. Розкрийте основні етичні принципи спілкування фахівця (педагога, психолога, соціального працівника) з батьками дитини з ООП (повага, конфіденційність, емпатія).

29. Охарактеризуйте принцип "оцінки потреб" як основу для побудови індивідуального плану соціальної допомоги сім'ї.

30. Поясніть, яку практичну користь батькам дитини з ООП приносять не лише лекції, а й участь у групах психологічної підтримки.

31. Розкрийте специфіку соціалізації дитини з ООП на різних вікових етапах (раннє дитинство, дошкільня, молодший шкільний вік).

32. Охарактеризуйте патронат як форму сімейного влаштування, акцентуючи увагу на його тимчасовості та професійній складовій.

33. Поясніть, як принцип "партнерства" між фахівцем та батьками впливає на мотивацію сім'ї та ефективність реабілітаційних заходів.

34. Розкрийте алгоритм дій та зміст концепції оцінки потреб сім'ї на початку соціальної роботи з нею.

35. Охарактеризуйте інформаційно-просвітницький напрям роботи з батьками, виділивши його основні завдання та форми.

36. Поясніть, до яких негативних наслідків може призвести порушення принципу конфіденційності фахівцем при роботі з сім'єю.

37. Розкрийте особливості психолого-педагогічної роботи з сім'єю в напрямі психологічної підтримки та гармонізації внутрішньосімейних відносин.

38. Охарактеризуйте особливості просвітницької роботи з батьками дітей з ООП в західній практиці (наприклад, акцент на партнерство, використання сучасних технологій).

39. Поясніть, чому при спілкуванні з опікунами важливо додатково підкреслювати визнання та повагу до їхньої ролі, порівняно з біологічними батьками.

40. Розкрийте роль та значення батьківських громадських організацій в українській практиці як суб'єктів просвітницької роботи та адвокації.

41. Охарактеризуйте значення та актуальність просвітницької роботи з батьками в умовах української освітньої та соціальної системи.

42. Поясніть, як "емоційне вигорання" батьків дітей з інвалідністю може стати причиною труднощів у вихованні інших дітей у сім'ї.

43. Розкрийте методики навчання батьків практичним навичкам для розвитку та корекції стану дитини з ООП в домашніх умовах.

44. Охарактеризуйте принцип конфіденційності у спілкуванні з батьками дитини з ООП та межі його застосування.

45. Поясніть практичну мету складання генограми сім'ї під час діагностичної роботи психолога.

46. Розкрийте поняття "розумне пристосування" в контексті права на освіту та його практичну реалізацію в інклюзивному навчанні.

47. Охарактеризуйте поняття "емпатія" як ключову етичну та професійну компетентність фахівця при роботі з сім'єю.

48. Поясніть, чому концепція сімейно-орієнтованого підходу в соціальній роботі вимагає від фахівця роботи з усією сімейною системою, а не лише з дитиною.

49. Розкрийте особливості спілкування з опікунами (не біологічними батьками) дитини з ООП, враховуючи їхній специфічний статус та можливі почуття невпевненості.

50. Охарактеризуйте практичні прийоми "активного слухання" та їх роль у налагодженні довіри з батьками.

51. Поясніть, як відсутність раннього втручання та просвітництва батьків може вплинути на подальший освітній маршрут дитини з ООП.

52. Розкрийте принцип "орієнтації на сильні сторони сім'ї" та його практичне застосування в плануванні допомоги замість фокусування виключно на проблемах.

53. Охарактеризуйте поняття "соціально-психологічна дезадаптованість" дитини з ООП, назвавши її ключові прояви.

54. Поясніть, які етичні ризики виникають, коли фахівець намагається захистити батьків від болючої інформації про прогноз розвитку дитини (принцип чесності, принцип "не нашкодь").

55. Розкрийте суперечливість між правом дитини з ООП на інклюзивну освіту та іноді супротивом педагогічного колективу або батьків інших учнів, запропонувавши шляхи подолання таких конфліктів.

56. Охарактеризуйте принцип "індивідуального підходу" в діагностичній та корекційній роботі з сім'єю дитини з ООП.

57. Поясніть, чому в українській практиці просвітницька робота з батьками часто включає інформування про права та пільги, а не лише про методи розвитку.

58. Розкрийте поняття "емоційне вигорання батьків" дитини з ООП, його причини та наслідки для сімейної системи, а також роль фахівців у його профілактиці.

59. Охарактеризуйте етичну дилему, що може виникнути при спілкуванні з батьками, які заперечують діагноз або рекомендовані методи корекції.

60. Поясніть, як використання проєктивних методик (наприклад, "Малюнок сім'ї") може допомогти виявити приховані конфлікти або емоції, які не озвучуються під час прямої бесіди.

Рекомендована література

Фахова (основна) – українських і зарубіжних видань.

1. Андрейко Б.В. Соціальні проблеми, що детермінують емоційні стани батьків дитини з порушеннями розвитку. *Теорія і практика сучасної психології*. 2016. № . С. 103-107.
2. Аносова, А. В. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми : посібник. У 2 ч. Ч. 2 / А. В. Аносова, О. В. Безпалько, Т. П. Цюман ; за заг. ред. Т. В. Журавель, З. П. Кияниці. – Київ : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. – 352 с.
3. Бондар, К. М. (упоряд.). Теорія і практика інклюзивної освіти : навчально-методичний посібник / К. М. Бондар. – 2-ге вид., доп. – Кривий Ріг : Проект «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг», 2019. – 170 с.
4. Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 18.07.2019 № 1/9-462 «Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти на 2019-2020 н.р.».
5. Докучина Т. О. Працівники психологічної служби в команді психолого-педагогічного супроводу: хто і що робить. Заступник директора школи. 2019. № 3. С. 22-23.
6. Закон України «Про соціальні послуги» від 16.01.2019 № 2671-VIII
7. Заєркова, Н. В. Інклюзивна освіта від А до Я : poradnik для педагогів і батьків / Н. В. Заєркова, А. О. Трейтяк. – Київ, 2016. – 68 с.
8. Колупаєва, А. А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання : наук.-метод. посіб. / А. А. Колупаєва, Л. О. Савчук. – Вид. доповн. та переробл. – Київ : Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – 274 с.
9. Колупаєва, А. А. Інклюзивне навчання: вибір батьків / А. А. Колупаєва, Л. М. Наконечна. – Харків : Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. – 56 с. – (Інклюзивне навчання за нозологіями).
10. Колупаєва, А. А. (за заг. ред.). Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами : навчально-методичний посібник у 9 книгах / за заг. ред. А. А. Колупаєвої. – Київ : ТОВ ВПЦ «Літопис-ХХ», 2010. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
11. Лорман, Т. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі : практичний посібник / Тім Лорман, Джоан Деппелер, Девід Харві ; пер. з англ. – Київ : ТОВ «Видавничий дім “Плеяди”», 2011. – 296 с.
12. Миронова, С. П. Педагогіка інклюзивної освіти : навчально-методичний посібник / С. П. Миронова. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. – 164 с.

Додаткова

1. Байда Л., Красюкова-Енс О. (заг. ред.) *Інвалідність та суспільство* : [колективна монографія] / Л. Байда, О. Красюкова-Енс, С. Буров та ін. Київ, 2011. 188 с.
2. Блашкова О. М., Жилияк Н. В., Волощук М. Б. Робота психолога з батьками, які виховують дітей з особливими освітніми потребами у воєнний час. *Наукові записки. Серія: Психологія*. 2025. № 1. С. 27–35. URL: <https://doi.org/10.32782/cusu-psy-2025-1-3> (дата звернення: 04.04.2025).
3. Даниленко Л. І. (заг. ред.), Найда Ю. М., Ткаченко Л. М. *Стандарти громадсько-активної школи: соціальна інклюзія* : навч.-метод. посіб. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. 68 с.
4. Денищук І. Стратегії ефективної взаємодії з батьками осіб з особливими освітніми потребами на рівні закладу освіти. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*. 2023. № 69. С. 80–90. URL: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2023-69-80-90> (дата звернення: 04.04.2025).
5. Заверико Н. В., Соловйова Т. Г. *Соціально-педагогічна робота з батьками, що виховують дітей з особливими потребами* : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ПП "Тандем", 2008. 53 с.
6. Капська А. Й. *Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей* : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 232 с.
7. Колупаєва А. А. (заг. ред.) *Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами* : навч.-метод. посіб. Київ : ТОВ ВПЦ «Літопис –ХХ», 2010. 363 с.
8. Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти : прийнята 14 грудня 1960 року. *Офіційний веб-портал Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_171#Text (дата звернення: 10.04.2025).
9. Лорман Т. Сім стовпів інклюзивної освіти. Як перейти від запитання "Чому?" до запитання "Як?". *Дефектологія. Особлива дитина: навчання та виховання*. 2010. № 3. С. 3–11.
10. Матохнюк Л., Максименко Ю. Допомога батькам, які мають дітей з особливими освітніми потребами. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія»*. 2023. № 2. С. 37–43.
11. *Методи та форми роботи з батьками дітей з особливими освітніми потребами* : [електронний ресурс]. *Іллінівський регіональний центр*. 2022. 11 листопада.

URL: <https://illinivka.irc.org.ua/metodi-ta-formi-roboti-z-batkami-18-39-32-11-11-2022/> (дата звернення: 04.04.2025).

12. *Методи вивчення сім'ї*: наук.-метод. матеріали / укл.: І. М. Трубавіна, Н. А. Бугаєць. Київ : УДЦССМ, 2001. 68 с.

13. Миронова С. П. *Педагогіка інклюзивної освіти* : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка, 2016. 164 с.

14. Порошенко М. А. *Інклюзивна освіта* : навч. посіб. Київ : ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 300 с.

15. *Права дитини. Виклад фактів*. Харків : Харківська правозахисна група ; Фоліо, 2004. 36 с.

16. Радченко М. І. Соціально-психологічна робота з батьками осіб з особливими потребами. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка, Психологія*. 2016. № 8. С. 63–70.

17. Романенко О. Напрями просвітницької роботи з батьками дітей з особливими потребами на етапі включення в інклюзивний освітній простір. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2025. Т. 117, № 1. С. 183–198.

18. Романчук О. *Гіперактивний розлад з дефіцитом уваги у дітей: практичне керівництво*. Львів : Навчально-реабілітаційний центр «Джерело», 2008. 324 с.

19. Трубавіна І. М. *Зміст та форми просвітницької роботи з батьками* : наук.-метод. матеріали. Київ : УДЦССМ, 2010. 88 с.

20. Швед М. *Основи інклюзивної освіти* : підручник. Львів : Український католицький університет, 2015. 360 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (м. Чернівці, вул. Лесі Українки, 23) URL: <http://www.library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/01about>

2. Цифровий репозитарій наукової бібліотеки Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. URL: <http://www.library.chnu.edu.ua/index.php?page=/ua/02infres>

3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Бібліотечні електронні ресурси та технології. URL: http://nbuv.gov.ua/e_technology?field_e_technology_tid=444&field_yfpdf_tid=All

4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Наукові ресурси. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/1539>

5. ELibUkr Електронна бібліотека України. Ресурси відкритого доступу. URL: <http://www.elibukr.org/uk/resursi/resursividkritogo-dostupu.html>

6. Міністерство освіти і науки України. Нормативно-правова

база. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/activity/63/64/normativnopravova-baza/>

7. Державна наукова установа «Книжкова палата України імені Івана Федорова». Індекс УДК. Визначення індексів УДК, авторського знака для документів. URL: http://www.ukrbook.net/UDC_poslугy.html

8. Academic Plagiarism. URL: <https://academicplagiarism.com/>

9. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

10. Закон України «Про авторське право і суміжні права». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>

11. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1977-12>

12. Закон України «Про вищу освіту». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

13. Закон України «Про інформацію». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.

14. Академічна доброчесність. Сайт Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. URL: http://chnu.edu.ua/index.php?page=/ua/akadem_dobr

Політика академічної доброчесності

Політика щодо відвідування занять: відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин і надання відповідних документів, що їх підтверджують, навчання може відбуватись за індивідуальним графіком (підстава: оформлений студентом пакет документів, наказ ректора).

Політика академічної доброчесності

Освітня діяльність (викладач і студент) під час вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на принципах співробітництва та академічної доброчесності.

Політика щодо відвідування занять: відвідування занять є обов'язковим.

Політика щодо академічної доброчесності: академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату, фабрикації, фальсифікації тощо. У разі порушення студентом академічної доброчесності, робота оцінюється на нижчу оцінку або ж незадовільно та має бути виконана повторно. Викладач залишає за собою право змінити тему завдання. Політика щодо академічної доброчесності регламентується:

– «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича»

(<https://www.chnu.edu.ua/media/hkzbr1b2/polozhennia-pro-vyjavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chnu-2025.pdf>),

– «Етичним кодексом Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»

(<https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalno-universytetu.pdf>).

Політика щодо дедлайнів і перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. За наявності поважних причин перескладання модулів відбувається із дозволу деканату.

Політика оцінювання роботи викладача. Здобувачі після кожного заняття оцінюють роботу викладача та можуть залишати відгуки і пропозиції в анкеті в системі електронного навчання Moodle